

HYVINVOINTISUUNNITELMA 2025-2029

Kval 24.11.2025

25.11.2025

HAUSJÄRVI

SISÄLLYS

- Johdanto
- Hausjärven kuntastrategia
 - Hausjärven kuntastrategian arvot
 - Hausjärven kunnan strategiset päämäärät
 - Kuntastrategiaa tukevat asiakirjat
- Kansallisen ja maakunnallisen tason linjaukset hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Hausjärven kunnassa
 - Hausjärven väestö
- Hausjärveläisten koettu hyvinvointi
- Hyvinvoinnin osa-alueet stiglitzin mallin mukaan
 - Seurattavat indikaattorit stiglitzin mallin mukaan
 - Muut seurattavat indikaattorit
- Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja osallisuus
 - Tavoitteet ja toimenpiteet 2025-2029
- Lapset ja nuoret
 - Tavoitteet ja toimenpiteet 2025-2029
- Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi
 - Tavoitteet ja toimenpiteet 2025-2029
- EHTA - Etelä-Hämeen Työllisyysalue
- Ehkäisevä päihdetyö
 - Ehkäisevän päihdetyön rakenteet
 - Ehkäisevän päihdetyön käytännöt
 - Ehkäisevän päihdetyön nykytila
 - Tavoitteet ja toimenpiteet 2025-2029
- Hyvinvointisuunnitelman käsittely toimielimissä

JOHDANTO

Hausjärven kunnan hyvinvointisuunnitelma 2025-2029 on kunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistä ohjaava asiakirja. Hyvinvointisuunnitelman sisältää ehkäisevän päihdetyön suunnitelman. Suunnitelman liitteinä ovat lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, suunnitelma ikääntyvän väestön tukemiseksi sekä tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja osallisuussuunnitelma.

Kokonaisuuden on valmistanut hyvinvointisuunnittelija ja Hausjärven kunnan HYTETU-ryhmä. Valmistelun jälkeen suunnitelmia käsiteltiin valtuutettujen kanssa kahdessa työpajassa. Toimielimet, yhdistykset, Hyvinvointialue, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto ovat saaneet antaa lausuntonsa suunnitelmista.

Kuva: Antonio Visalli, Unsplash

JOHDANTO

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä \(612/2021\) 6 §](#)

mukaan kunnan on

- edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä
- strategisessa suunnittelussaan asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet.
- otettava päätöksenteossaan huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin.
- tehtävä yhteistyötä eri toimialojen välillä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.
- nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho.
- seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.
- raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain.
- valmistettava valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista.
- toimitettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma hyvinvointialueelle ja julkaistava se julkisessa tietoverkossa.
- toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan.
- tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

HAUSJÄRVEN KUNTASTRATEGIA

Kuntastrategia perustuu [Kuntalain](#) 37 §:n mukaisesti arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien hoitamiseen.

Visio, toiminta-ajatus ja arvot

Hausjärven kunnan visiona on olla ihmisläheinen ja palveluvoimainen kunta. Visio perustuu muun muassa osallistavaan vuoropuheluun kuntalaisten kanssa päätöksenteon valmistelussa ja toimeenpanossa. Palveluvoimaisuuden takaavat hyvät ja toimivat kunnan järjestämät palvelut.

Toiminta-ajatus

Hausjärven kunta on vahvojen kylien muodostama yhteinen kotimme, joka tarjoaa luonnonläheistä ja turvallista elämää. Täällä jokaisella on mahdollisuus luoda itselleen hyvä elämä. Tarjoamme luonnonläheistä, kylämäistä ja turvallista asumista monipuolisten kulkuyhteyksien ja riittävien lähipalveluiden äärellä. Haluamme painottaa jokaisen kuntalaisen osallistumista ja aktiivisuutta. Hausjärvi on hyvä paikka asua ja tehdä töitä.

Kuva: Diego PH, Unsplash

HAUSJÄRVEN KUNTASTRATEGIAN ARVOT

Hausjärven kunnan arvot ovat **ihmisläheisyys, turvallisuus ja aktiivisuus**.

Ihmisläheinen on sitä, että jokainen kuntalainen on meille tärkeä, kehittäminen ja suunnittelu ovat osallistavia, pienessä kunnassa tunnemme toinen toisemme sekä kunta ja sen palvelut ovat helposti jokaisen tavoitettavissa.

Turvallinen tarkoittaa, että Hausjärvellä on hyvä asua ja elää, toimivat palvelut, turvallinen ympäristö, jossa korostuvat puistot sekä monimuotoiset viheralueet ja liikkumismahdollisuudet, vastuullista ja oikeudenmukaista päätöksentekoa sekä avointa viestintää.

Aktiiviinen tarkoittaa elinvoimamyönteisyyttä, maankäyttöpolitiikalla ja kaavoituksella varmistetaan, että kaikkialla kunnassa voi asua ja yrittää, yritysvaikutusten ja kestäväen kasvun huomioimista päätöksenteossa, rohkeutta ja tulevaisuudenuskoa sekä osallistumiseen kannustamista niin kuntalaisten kuin henkilöstön osalta.

Kuva: Lina Trochez, Unsplash

HAUSJÄRVEN KUNNAN STRATEGISET PÄÄMÄÄRÄT

Kehittyvä kunta

Hausjärvi on hyvä yritys- ja asuinpaikka. Monipuolinen tonttitarjonta ja neljä taajamaa mahdollistavat luonnonläheisen ja turvallisen asumisen edellytykset. Hyvä saavutettavuus luo erinomaiset edellytykset työllistymiselle ja yrittämiselle.

Me tarjoamme mahdollisuudet hyvään elämään

Kunnalliset palvelut järjestetään ja tuotetaan kustannustehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Hausjärvi on turvallinen kunta asua ja elää, joka tarjoaa laadukkaita koulutus, vapaa-aika ja kulttuuripalvelut.

Me teemme Hausjärven – Kaikki tekemään yhdessä!

Hausjärvellä on helppo osallistua ja vaikuttaa. Kuntalaisille ja alueen muille toimijoille tarjotaan mahdollisuuksia osallistua hyvinvoinnin, palvelujen ja viihtyvyyden lisäämiseen. Viihtyisä, turvallinen ja tapahtumarikas asuinympäristö luodaan yhdessä.

KUNTASTRATEGIAA TUKEVAT ASIAKIRJAT

- Hyvinvointisuunnitelma
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi
- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma
- Tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja osallisuussuunnitelma
- Valmiussuunnitelma
- Opetussuunnitelmat (esiopetus, perusopetus, lukio)
- Oppilashuoltosuunnitelma
- Varhaiskasvatussuunnitelma
- Seudullinen kotouttamisohjelma
- Turvallisuussuunnitelma
- Elinvoimasuunnitelma

Kuva: Hausjärven kunta

KANSALLISEN JA MAAKUNNALLISEN TASON LINJAUKSET HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMISEEN

Valtioneuvosto julkaisi hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden periaatepäätöksen ([Valtioneuvoston julkaisuja 2021:14](#)), jonka tavoitteena on suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoisuuden väheneminen vuoteen 2030 mennessä. Periaatepäätöksessä on neljä painopistettä

1. Kaikille mahdollisuus osallisuuteen
2. Hyvät arkiympäristöt
3. Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävä toiminta ja palvelut
4. Päätöksenteolla vaikuttavuutta

Periaatepäätökselle julkaistiin toimeenpanosuunnitelma ([Valtioneuvoston julkaisuja 2021:27](#)). Suunnitelmassa kuvataan käytännönläheiset toimet, vastuut, seuranta ja aikataulutus työn etenemiseksi. Toimeenpanoa ohjaa ja seuraa ministeriöiden ja eri hallinnonalojen asiantuntijoista koostuva Kansanterveyden neuvottelukunta.

Periaatepäätöksen neljä painopistettä

Lähde: Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 : Toimeenpanosuunnitelma, Valtioneuvoston julkaisuja 2021:27

KANSALLISEN JA MAAKUNNALLISEN TASON LINJAUKSET HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMISEEN

Kanta-Hämeen Hyvinvointialue julkaisi tammikuussa 2025 alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2025-2028.

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma tehdään neljän vuoden välein.

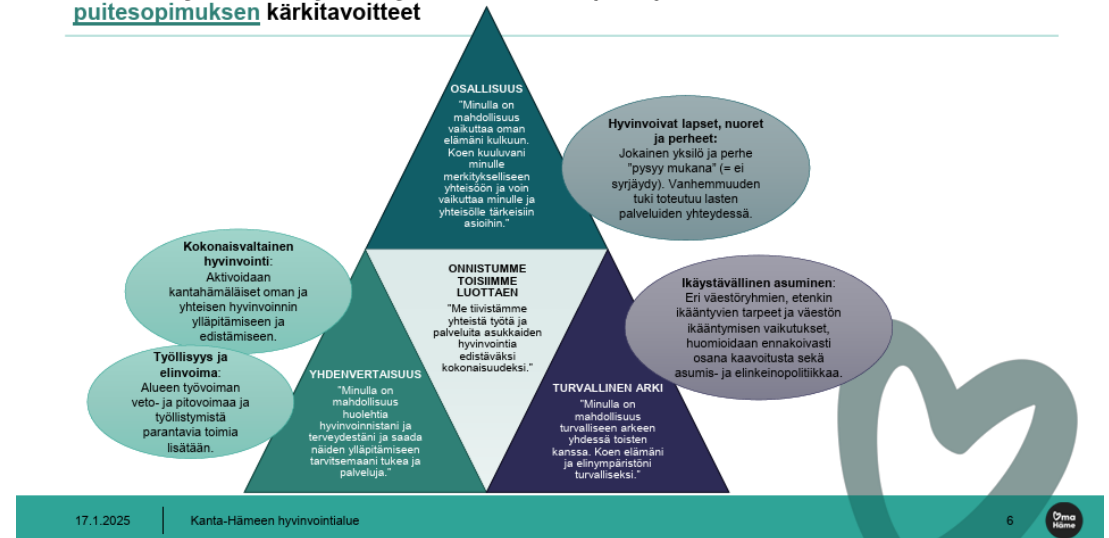
Alueellisen hyvinvointisuunnitelman 2025-2028 laadinnan pohjana on käytetty alueellista hyvinvointikertomusta. Samoin hyvinvointisuunnitelman laadinnan taustana on hyödynnetty kuntien antamia tietoja.

Alueellinen hyvinvointisuunnitelma on tehty yhteistyössä kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Sen laadinnassa on kuultu hyvinvointialueen lakisääteisiä vaikuttamistoimielimiä, integraatiovaliokuntaa ja lautakuntia.

Hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden painopisteitä ovat osallisuus, yhdenvertaisuus, turvallisuus ja onnistuminen toisiimme luottaen.

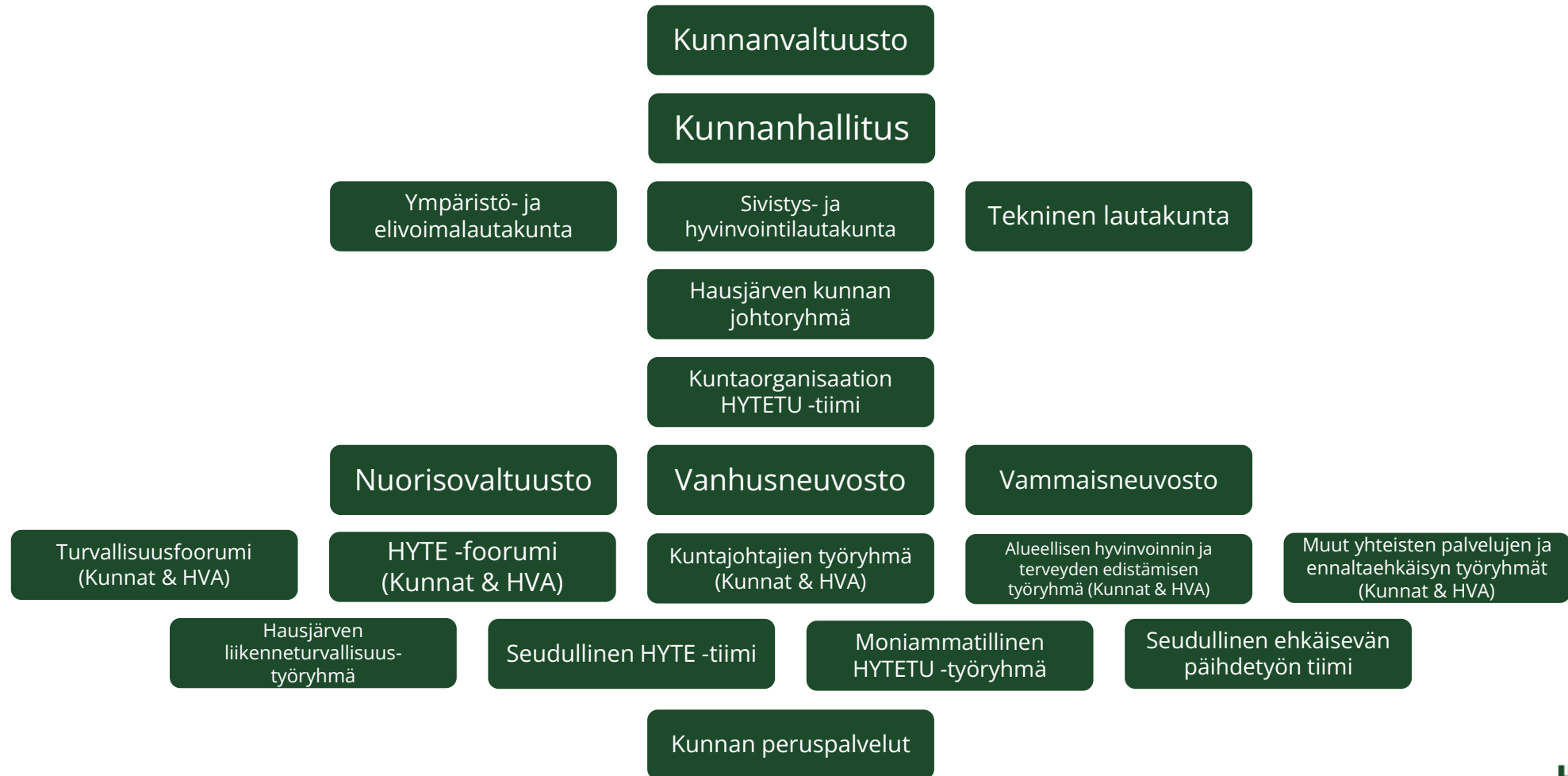
Painopisteet tukevat hyvinvointialueen strategian sekä hyvinvointialueen, kuntien ja Hämeen liiton allekirjoittaman puitesopimuksen tavoitteita

Kuvio 2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet 2025–2028 & puitesopimuksen kärkitavoitteet

[Oma Häme: Kanta-Hämeen alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2025–2028](#)

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN HAUSJÄRVEN KUNNASSA

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN HAUSJÄRVEN KUNNASSA

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteistä ennaltaehkäisevää toimintaa. Kuntaorganisaatiossa se on toimialarajat ylittävää yhteistyötä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuuluu kunnan jokaiselle työntekijälle ja se sisältyy kaikkien työntekijöiden perustyyöhön.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä vastaava toimielin Hausjärven kunnassa on sivistys- ja hyvinvointilautakunta. Hyvinvoinnin ja terveyden koordinointi on Hausjärven kunnassa sijoitettuna sivistyspalveluihin. Siitä vastaa hyvinvointisuunnittelija, jonka vastuulla on myös nuoriso- ja liikuntapalvelut.

Kunnan hyvinvointityötä tukemaan luotiin myös hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden verkosto, johon on kutsuttuna noin 30 sidosryhmien jäsentä laajasti eri sektoreilta. Mukana verkostossa on laajasti ammattilaisia ja toimijoita ihmisen eri elämänvaiheilta. Verkosto kokoontuu 2-4 kertaa vuodessa ja sen tarkoitus on tiivistää ja kehittää eri toimijoiden välistä yhteistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Verkosto käsittelee kokouksissaan monialaisesti myös ehkäisevän päihdetyön ja nuorten asiat lakivelvoitteen mukaisesti.

Hausjärven kunnan organisaatioon luotiin syksyllä 2023 poikkihallinnollinen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työryhmä (jatkossa HYTETU -ryhmä). Työryhmän tehtävä on kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, ymmärryksen lisääminen toimialoittain HYTETU –työn kuulumisesta läpileikkaavana elementtinä kunnan kaikkeen toimintaan, valmistella yhteistyössä hyvinvointisuunnittelijan kanssa vuosittainen hyvinvointiraportti sekä laaja hyvinvointikertomus neljän vuoden välein ja valmistella Hausjärven kunnan hyvinvointisuunnitelmaa yhteistyössä hyvinvointisuunnittelijan kanssa neljän vuoden välein.

HYTETU-ryhmään kuuluvat kunnanjohtaja (puheenjohtaja), hallintopäällikkö (sihteeri), hyvinvointisuunnittelija (valmistelija), kaavoittaja, talous- ja henkilöstöjohtaja, ruoka- ja siivouspalvelupäällikkö, tekninen johtaja, talonrakennusmestari, sivistysjohtaja, varhaiskasvatuspäällikkö, kansalaisopiston rehtori, kirjasto- ja kulttuurijohtaja ja puisto-, liikunta- ja viheralueiden työnjohtaja.

HAUSJÄRVEN VÄESTÖ

Hausjärven väkiluku vuonna 2024 oli **7901** asukasta, mikä on 242 asukasta vähemmän kuin edellisen valtuustokauden alkaessa vuonna 2021.

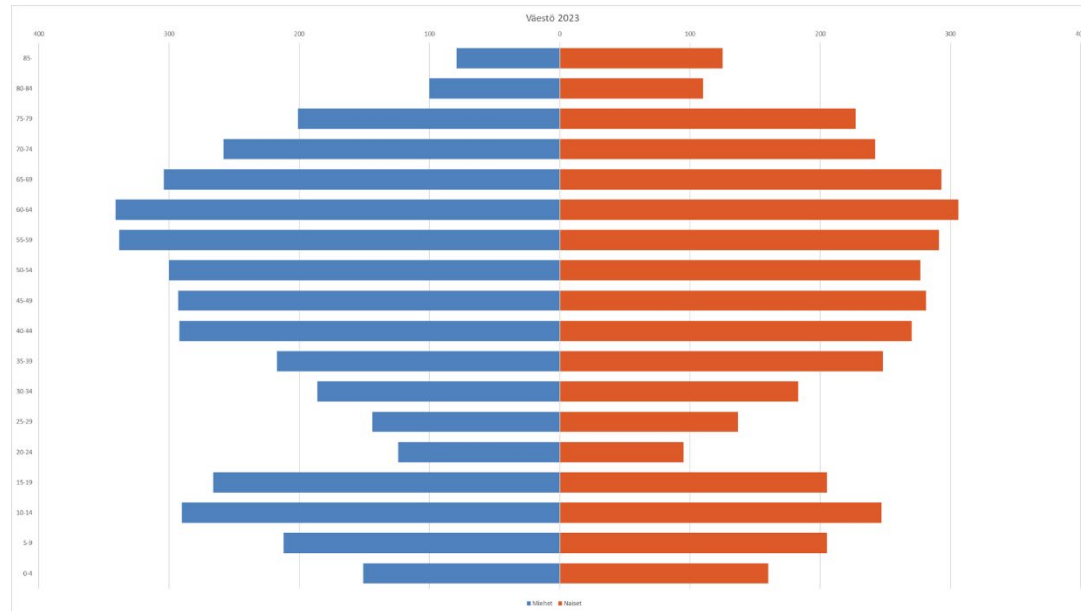
Tulevaisuudessa asukasmäärän lasku jatkuu. Tilastokeskuksen vuonna 2021 tekemän väestöennusteen mukaan Hausjärven väkiluku vuonna 2030 on **7405** asukasta.

Kuva: Caroline Hernandez, Unsplash

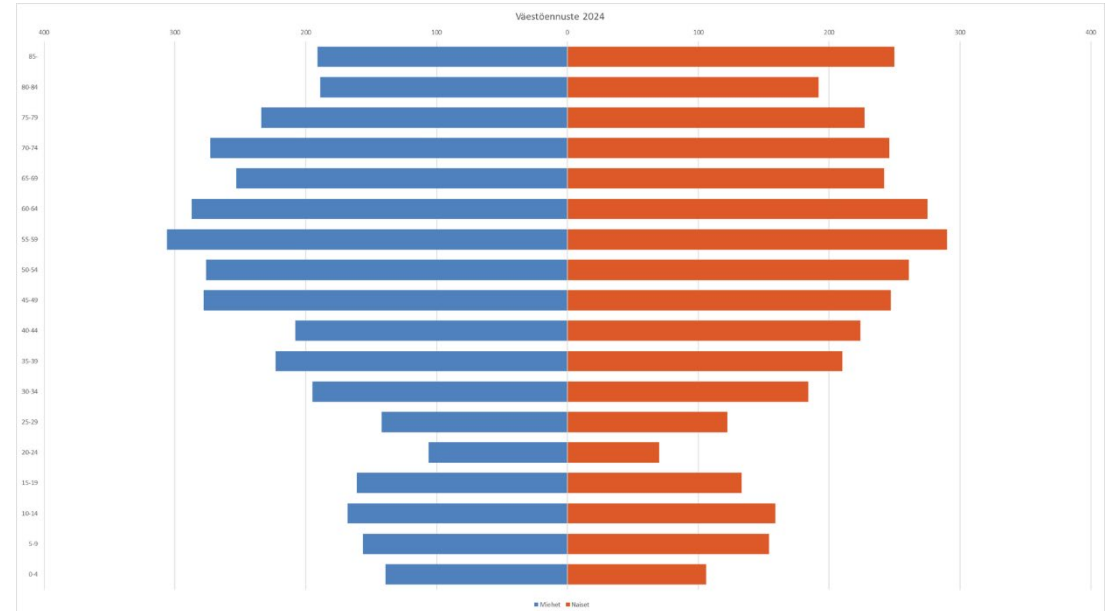
HAUSJÄRVEN VÄESTÖ

Väestö 2023

■ Miehet ■ Naiset

Väestöennuste 2040

■ Miehet ■ Naiset

KUNTALAISTEN KOETTU HYVINVOINTI

Hausjärveläisten koettua hyvinvointia mitataan kahden vuoden välein hyvinvointikyselyllä. Viimeisin hyvinvointikysely tehtiin keväällä 2025 ja siihen vastasi 323 kuntalaista.

Kyselyyn vastanneista 77% ovat naisia ja ahkerimmin vastannut ikäryhmä (30%) oli 35-44 -vuotiaat.

Taajamista ahkerimmin vastasi Oitti, josta tuli 38% kaikista vastauksista. Vastaajista 23% oli Hikiältä, 16% Ryttylästä ja 9% Monnista. 14% vastaajista oli pienemmistä kylistä.

Vastaajista 81% äänesti edellisissä kuntavaaleissa.

Kuva: "John", Unsplash

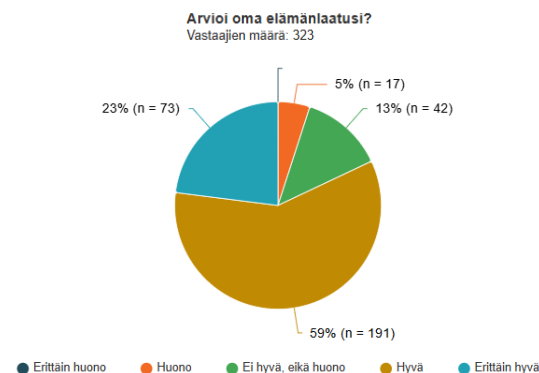
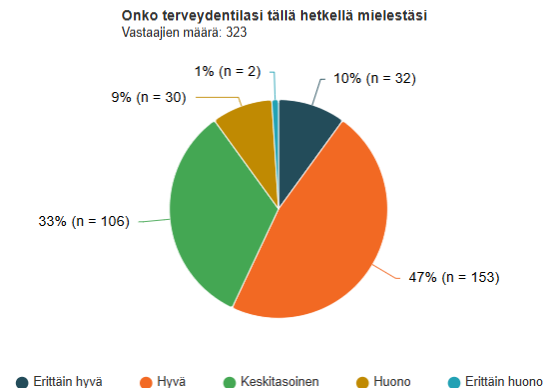
KUNTALAISTEN KOETTU HYVINVOINTI

Terveydentilansa hyväksi tai erittäin hyväksi koki 57% vastaajista.

Elämänlaadun hyväksi tai erittäin hyväksi koki 82% vastaajista.

Työkykyä arvioitaessa asteikolla 0-10 mediaanivastaus oli kahdeksan.

Tuloksissa ei ollut juurikaan muutosta vuoden 2023 kyselyyn verrattessa.

KUNTALAISTEN KOETTU HYVINVOINTI

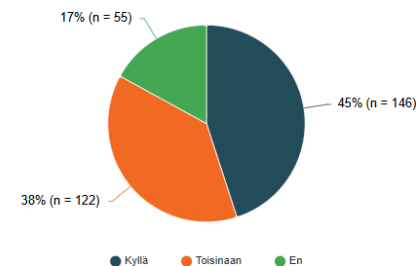
Vastaajien liikuntatottumukset olivat kohtalaisen hyviä. Ainoastaan raskaan kestävyysliikunnan harrastajia oli vähemmän.

90% arvioi syövänsä terveellisesti. Tätä tuki myös jatkokysymys, jonka perusteella kuntalaiset syövät selvästi useammin kasviksia, hedelmiä ja marjoja kuin makeita tai suolaisia herkkuja.

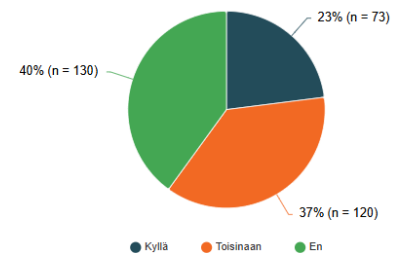
Talouden haasteet olivat jonkin verran kasvaneet vuoden 2023 kyselystä. Huonoksi taloudellisen tilanteensa kokevien osuus kasvoi neljä prosenttiyksikköä 17 prosenttiin.

Voit tutustua tarkemmin hyvinvointikyselyn tuloksiin täältä:
www.hausjarvi.fi/ajankohtaista/tiedotteet/hyvinvointikyselyn-tulokset-2025/

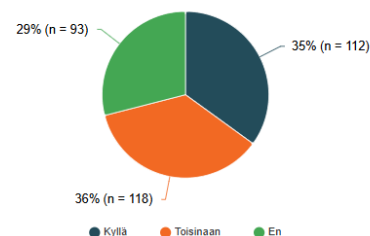
Harrastan sydämen sykettä kohottavaa liikettä eli reipasta liikkumista 2 tuntia 30 minuuttia viikossa

Harrastan raskasta kestävyysliikuntaa vähintään 1 tunti 15 minuuttia viikossa

Harrastan lihaskuntoa ja liikehallintaa ylläpitävää liikuntaa vähintään 2 kertaa viikossa

KUNTALAISTEN HYVINVOINTI

Hausjärven kunnassa kuntalaisten hyvinvointia seurataan muuttuvan indikaattoritiedon avulla. Tietolähteenä toimii pääasiassa THL:n ylläpitämä [Sotkanet](#).

Tarkasteltava indikaattorikokonaisuus on valittu THL:n julkaisemasta vähimmäistietosisällöstä, jonka lisäksi mukana on kunnan hyvinvointitietojen kannalta oleellisiksi katsottuja indikaattoreita.

Indikaattorit on pilkottu osiin [Stiglitzin komission luoman hyvinvoinnin osa-alueiden](#) mukaan niiden tarkastelun helpottamiseksi.

Mikäli hyvinvoinnin osa-alueen indikaattoreista suurin osa on parantunut edellisestä mittauksesta, muutosta kuvataan peukulla ylöspäin. Mikäli suurin osa on huonontunut, kuvataan muutosta peukulla alaspäin. Jos muutos on sama kuin edellisessä mittauksessa, kuvataan muutosta viivalla.

Kuva: Leo Rivas, Unsplash

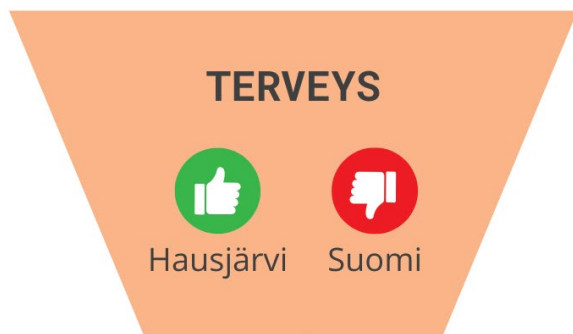
HYVINVOINNIN OSA-ALUEET STIGLITZIN MALLIN MUKAAN

- Stiglitzin komission hyvinvoinnin osa-alueita kuvaava malli
- Hyvinvoinnin osa-alueet:
 1. Terveys
 2. Koulutus
 3. Henkilökohtainen toiminta ja työ
 4. Ääni kuuluville yhteiskunnassa
 5. Sosiaaliset yhteydet ja suhteet
 6. Aineellinen elintaso
 7. Ympäristö
 8. Turvallisuuden tunne

Lähde: [STM. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisarkkitehtuuri 11/2021.](#)

SEURATTAVAT INDIKAATTORIT STIGLITZIN MALLIN MUKAAN

Muutos edellisellä
valtuustokaudella 2021-2025

- [Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % \(Sotkanet 4817 & 286\)](#)
- [Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä, % kunnan kouluista \(Sotkanet 5317\)](#)
- [Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa \(Sotkanet 5323\)](#)
- [Ylipaino % 8. & 9. luokan oppilaista \(Kouluterveyskysely: Sotkanet 3906\)](#)
- [Ei syö koululounasta päivittäin, % 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 3904\)](#)
- [Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky \(MOVE!-mittaus\), % 5. ja 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky \(Sotkanet 5477, 5478\)](#)
- [Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. & 9. luokan oppilaista \(Kouluterveyskysely: Sotkanet 5362\)](#)
- [Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 4. & 5. sekä 8. & 9. luokan oppilaista \(Kouluterveyskysely: Sotkanet 4811 & 4700\)](#)
- [Vähintään tunnin päivässä liikkuvat 4. & 5. sekä 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4822, 4727\)](#)
- [Ei syö aamupalaa joka arkipäivä 4. & 5. sekä 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4820, 319\)](#)
- [Niukasti hedelmiä, marjoja ja kasviksia syövät nuoret 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4724\)](#)
- [Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4730\)](#)
- [Käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran 4. & 5. luokan oppilaista \(Sotkanet 4823\)](#)

SEURATTAVAT INDIKAATTORIT STIGLITZIN MALLIN MUKAAN

Muutos edellisellä
valtuustokaudella 2021-2025

- [Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja \(Sotkanet 5335\)](#)
- [Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen \(Sotkanet 5321\)](#)
- [Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnyistä - TEA-pistemäärä \(Sotkanet 3984\)](#)
- [Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % 8. ja 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 5680\)](#)
- [Äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, % äänioikeutetuista \(Sotkanet 3076\)](#)
- [Osallistuvan budjetointiin käytettävä määräraha kunnan talousarviossa](#)
- [Kouluterveyskyselyn vastausprosentti](#)
- [Asukaskyselyyn vastanneiden määrä](#)
- [Oman mielipiteen ilmaisuun rohkaiseminen 4. & 5. sekä 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4828, 354\)](#)
- [Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä 4. & 5. sekä 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4812, 4703\)](#)
- [Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4706\)](#)
- [Hyvinvointikyselyyn vastanneiden määrä](#)
- [Hyvinvointikyselyn osallisuusindikaattorin pistemäärä](#)

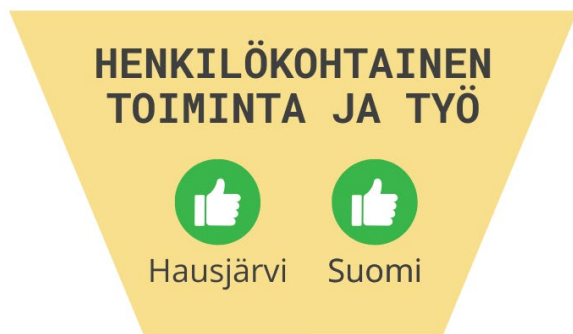
SEURATTAVAT INDIKAATTORIT STIGLITZIN MALLIN MUKAAN

Muutos edellisellä
valtuustokaudella 2021-2025

- [Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus on tehty peruskoulussa kolmen vuoden välein, % kunnan kouluista \(Sotkanet 5309\)](#)
- [Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa \(Sotkanet 5313\)](#)
- [Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit \(Sotkanet 5316\)](#)
- [Varhaiskasvatukseen osallistuneet lapset, % 1 - 6-vuotiaista \(sis. kunnalliset ja yksityiset varhaiskasvatustoimijat\)](#)
- [Varhaiskasvatukseen osallistuneet lapset, yhteensä 1-6 -vuotiaista \(sis. kunnalliset ja yksityiset varhaiskasvatustoimijat\)](#)
- [Vapaan sivistystyön oppilaitosten opetustunnit / vuosi](#)
- [Koulu-uupumus 4. & 5. sekä 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 3330 & 3722\)](#)
- [Kokee kouluinnostusta 4. & 5. sekä 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 3329 & 3244\)](#)
- [Vaikeuksia oppimistaidoissa 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4745\)](#)
- [Kunnan koulutusaste \(Tilastopalvelu\)](#)

SEURATTAVAT INDIKAATTORIT STIGLITZIN MALLIN MUKAAN

Muutos edellisellä
valtuustokaudella 2021-2025

- [Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64 -vuotiaat \(Sotkanet 234\)](#)
- [Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64 -vuotiaat \(Sotkanet 306\)](#)
- [Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille \(Sotkanet 5327\)](#)
- [Vaikeasti työllistyvät \(rakennetyöttömyys\), % 15-64-vuotiaista \(Sotkanet 3071\)](#)
- [Ohjaamon ja etsivän nuorisotyön asiakasmäärät](#)
- [Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4893\)](#)
- [Kirjaston käyttäjämäärä](#)
- [Kansalaisopiston opiskelijamäärä](#)

SEURATTAVAT INDIKAATTORIT STIGLITZIN MALLIN MUKAAN

- [Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa 4. & 5. sekä 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4831 & 329\)](#)
- [Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä asuntoväestöstä \(Sotkanet 237\)](#)
- [Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. ja 8. ja 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4816 & 4712\)](#)
- [Ei yhtään hyvää kaveria, % 4. ja 5. luokan oppilaista \(Sotkanet 4815\)](#)
- [Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 292\)](#)
- [Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet hoidettavat vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä \(Sotkanet 3262\)](#)
- [Nuorisotoimen palvelut, kirjatut toiminnot / vuosi \(NuoDo -tilastointi\)](#)
- [Yksinäiseksi itsensä kokevien osuus, % \(hyvinvointikysely\)](#)
- [Hausjärven kunnan järjestämät tapahtumat / vuosi](#)

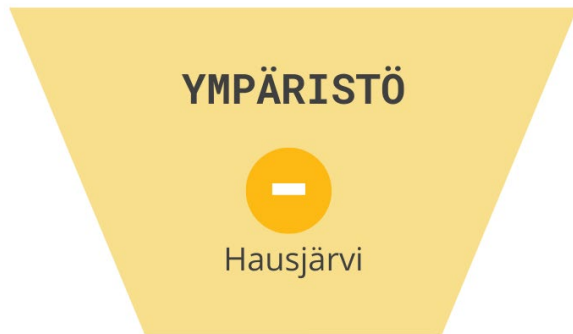
SEURATTAVAT INDIKAATTORIT STIGLITZIN MALLIN MUKAAN

Muutos edellisellä
valtuustokaudella 2021-2025

- [Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä \(Sotkanet 5097\)](#)
- [Perheen koettu taloudellinen tilanne kohtalainen tai sitä huonompi \(Sotkanet 4760\)](#)
- [Lasten pienituloisuusaste \(Sotkanet 228\)](#)
- [Olen joutunut tinkimään lääkkeiden ostosta rahan puutteen vuoksi, % \(hyvinvointikysely\)](#)
- [Olen jättänyt rahan puutteen vuoksi käymättä lääkärissä, % \(hyvinvointikysely\)](#)
- [Olen pelännyt, että minulta loppuu ruoka ennen kuin saan rahaa ostaakseni sitä lisää, % \(hyvinvointikysely\)](#)

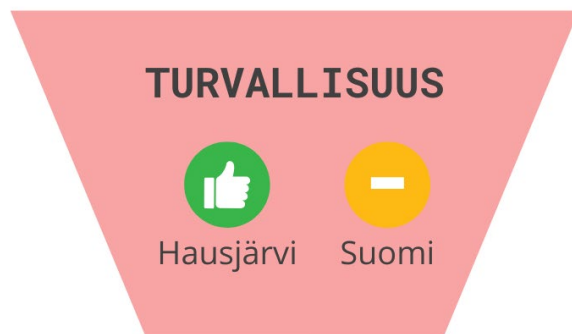
SEURATTAVAT INDIKAATTORIT STIGLITZIN MALLIN MUKAAN

Muutos edellisellä
valtuustokaudella 2021-2025

- [Palvelut ovat Hausjärvellä helposti saatavilla ja saavutettavissa, % \(hyvinvointikysely\)](#)
- [Koen, että asuinympäristöni on esteetön, % \(hyvinvointikysely\)](#)
- [Hausjärvi on hyvä kasvu ympäristö lapsille, % \(hyvinvointikysely\)](#)

SEURATTAVAT INDIKAATTORIT STIGLITZIN MALLIN MUKAAN

Muutos edellisellä
valtuustokaudella 2021-2025

- [Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavanikäistä \(Sotkanet 3959\)](#)
- [Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. & 5. sekä 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4834 & 1514\)](#)
- [Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat / 10 000 asukasta \(Sotkanet 3037\)](#)
- [Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta \(Sotkanet 3113\)](#)
- [Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1000 asukasta \(Sotkanet 3114\)](#)
- [Poliisin tietoon tulleet rattijuopumustapaukset / 1 000 asukasta \(Sotkanet 3089\)](#)
- [Fyysisen ja henkisen väkivallan kokeminen 4. & 5. sekä 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4890, 4956, 4891 & 4959\)](#)
- [Vanhemman liiallinen alkoholinkäyttö aiheuttanut haittaa 4. & 5. sekä 8. & 9. luokan oppilaista \(Sotkanet 4841 & 4766\)](#)
- [Koti- ja vapaa-ajan tapaturmiin liittyvät hoitajaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä \(Sotkanet 3957\)](#)
- [Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä \(Sotkanet 699\)](#)
- [Poliisin tietoon tulleet rikokset \(Tilastokeskus\)](#)
- [Koen asuinalueeni turvalliseksi, % \(hyvinvointikysely\)](#)
- [Lastensuojeluilmoituksien määrä Hausjärvellä \(Kanta-Hämeen Hyvinvointialue\)](#)
- [Huostaanotettujen ja kiireellisesti sijoitettujen lasten ja nuorten määrä Hausjärvellä \(Kanta-Hämeen Hyvinvointialue\)](#)

MUUT SEURATTAVAT INDIKAATTORIT

Voi hyvin Hausjärvellä!

- [Väestö 31.12. \(Sotkanet 127\)](#)
- [Lähtömuuttajat, lkm \(Sotkanet 3197\)](#)
- [Tulomuuttajat, lkm \(Sotkanet 3196\)](#)
- [Elävänä syntyneet \(Sotkanet 1315\)](#)
- [Huoltosuhde, demografinen \(Sotkanet 761\)](#)
- [Työttömät, % työvoimasta \(Sotkanet 181\)](#)
- [Ulkomaalaiset / 1000 asukasta \(Sotkanet 5102\)](#)
- [Ikäryhmittäinen väestöennuste 2030: 0-6 -vuotiaat, 7-15 -vuotiaat 16-24 -vuotiaat, 25-64 -vuotiaat, 65 vuotta täyttäneet, 75 vuotta täyttäneet, 85 vuotta täyttäneet, kaikki \(Sotkanet 746, 740-743, 749, 745 & 789\)](#)

HYTE -kerroin

- Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä, kyllä/ei (TEAvisari (THL). Sotkanet 5333)
- Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista (Sotkanet info 5336)
- Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin (Sotkanet 5320)
- Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä (Sotkanet 5328)
- Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen (Sotkanet 5330)
- Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista (Sotkanet 5331)
- Tulosindikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) (Sotkanet 5338)
- Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) (Sotkanet 5339)
- HYTE-kerroin, 0 - 100 (Sotkanet 5340)
- HYTE-kerroin euroa / asukas (Sotkanet 5341)
- HYTE-kerroin, 1 000 euroa (Sotkanet 5355)

TASA-ARVO, YHDENVERTAISUUS JA OSALLISUUS

Hausjärven kunta kiinnittää palveluissaan erityistä huomiota osallisuuden, osallistumisen, yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden toteutumiseen. Hausjärven kunnan palveluissa noudatetaan turvallisen tilan periaatteita.

Hausjärven kunnan tasa-arvo-, yhdenvertaisuus- ja osallisuussuunnitelma tehtiin eri toimialojen yhteistyönä syksyllä 2025 ja se on hyvinvointisuunnitelman liitteenä.

Kuva: Priscilla Du Preez, Unsplash

TASA-ARVO, YHDENVERTAISUUS JA OSALLISUUS TAVOITTEET JA TOIMENPITEET 2025-2029

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI	HYVINVOINNIN OSA-ALUE	TOTEUTUKSEN AIKATAULU
Tieto on saavutettavaa ja monikanavaista	- Kotisivujen saavutettavuuden parantaminen - Analytiikkatyökalujen lisääminen sähköisissä viestimissä	- Kaikista kotisivujen kuvista löytyy alt-tekstit (kuvaileva); kyllä/ei - Analytiikkatyökalu otettu käyttöön kotisivuilla; kyllä/ei	Osallisuus	2025-2029
Kunta vahvistaa osallisuuden kokemuksia ja vaikutusmahdollisuuksia	- Osallisuutta edistävien kuntalaistapahtumien järjestäminen - Kuntalaiskyselyn ja hyvinvointikyselyn järjestäminen kahden vuoden välein - Osallistavan budjetoinnin määrärahan säilyttäminen nykyisellä tasolla	- Osallisuutta edistävien kuntalaistapahtumien määrä - Kuntalaiskyselyiden määrä - Osallistavan budjetoinnin määrärahan määrä - Hyvinvointikysely: THL:n osallisuusindikaattorin tulos	Osallisuus	2025-2029
Moninaisuus nähdään voimavarana ja rikkautena	- Kotoutumispalveluiden saatavuuden varmistaminen - Hausjärven kunta osallistuu seudulliseen romaniasiaintyöryhmään	- Maahanmuuttajien määrä; Sotkanet 5102 - Kunta nimeää jäsenen seudulliseen romaniasiaintyöryhmään	Ympäristö Henkilökohtainen toiminta ja työ	2025-2029

TASA-ARVO, YHDENVERTAISUUS JA OSALLISUUS TAVOITTEET JA TOIMENPITEET 2025-2029

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI	HYVINVOINNIN OSA-ALUE	TOTEUTUKSEN AIKATAULU
Palvelutilanteessa ei esiinny huonoa kohtelua, suosimista tai syrjintää	- Henkilöstön koulutukset - Asiakaspalautteiden kirjaaminen	- Palautekyselyiden tulokset - Asiakaspalautteet	Osallisuus Jatkuva oppiminen Turvallisuus	2025-2029
Palvelut ja tilat ovat helposti saavutettavissa	- Esteettömyyskävelyt - Talvikunnossapito - Hausjärven palvelulinjan kehittäminen - Oitin esteettömyyttä parantavien muutoksien tekeminen	- Hyvinvointikysely: kokemus esteettömyydestä - Hyvinvointikysely: palveluiden saavutettavuus - Hyvinvointikysely: Kulkuyhteydet arjen mahdollistajana - Sotkanet; 3959	Ympäristö Turvallisuus Osallisuus	2025-2029

LAPSET JA NUORET

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmien sisällöstä säädetään lastensuojelulain 12 §. Sekä hyvinvointialueen että kunnan lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tulee sisältää tiedot:

- lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta
- lasten ja nuorten hyvinvointia edistävistä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista
- yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä ja
- suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Hausjärven kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma tehtiin eri toimialojen yhteistyönä syksyllä 2025 ja se on hyvinvointisuunnitelman liitteenä. Hausjärven kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman on tarkoitus edesauttaa kunnassa asuvien lasten ja nuorten elämää ja elämänlaatua.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma arvioi lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa, määrittelee tavoitteet ja toimenpiteet heidän hyvinvointinsa tukemiseksi ja palvelujen kehittämiseksi sekä määrittelee, miten tavoitteita tuetaan yhteistyöllä kunnan muiden toimijoiden kanssa.

LAPSET JA NUORET - TAVOITTEET JA TOIMENPITEET 2025-2029

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI	HYVINVOINNIN OSA-ALUE	TOTEUTUKSEN AIKATAULU
Kiusaamisen vähentäminen	- Koulunuorisotyön lisääminen - Opettajien kouluttaminen - Kiusaamiseen puuttumisen ja ehkäisemisen mallin käyttöönotto ja jalkauttaminen	- Sotkanet 4834, 1514, 367 & 4835	Turvallisuus	2025-2029
Nuorisotoimen toiminnan laadun varmistaminen	- Toimintaa neljällä nuorisotilalla - Kouluyhteistyön lisääminen; lisätään edelleen tietoisuutta koulun henkilöstölle nuorisotoimen palveluista kouluilla	- NuoDo: nuorten kohtaamisten määrä nuorisotiloilla, nuorten kohtaamisten määrä koulunuorisotyössä, toimintatuntien määrä tiloilla ja kouluilla - Nuorisotoimelta tilattujen teematuntien määrä	Henkilökohtainen toiminta ja työ Sosiaaliset suhteet Ympäristö	2025-2029
Kansalaisopistoon enemmän vaihtoehtoja nuorille	- Kysely nuorille, minkälaista tarjontaa haluaisivat	- Kysely tehty / ei tehty	Henkilökohtainen toiminta ja työ	2026
Kouluruokailun käyttöasteen nostaminen	- Palautekyselyiden tekeminen oppilaille kouluruokailusta -Palautteisiin reagoiminen	- Sotkanet: 3904 - Kouluruokailuun tyytyväisten määrä kunnan omassa palautekyselyssä	Terveys	2025-2029
Monipuolisten varhaiskasvatuspalveluiden saatavuuden varmistaminen	- Toimintaedellytysten pitäminen nykyisellä tasolla	- Varhaiskasvatuksessa on valittavana neljä eri palvelumuotoa, kyllä/ei	Henkilökohtainen toiminta ja työ Ympäristö Sosiaaliset suhteet	2025-2029
Koulupoissaolojen vähentäminen	- Toimintamallin luominen ja jalkauttaminen	- Koulupoissaolojen määrä suhteessa oppilasmäärään	Terveys Henkilökohtainen toiminta ja työ Sosiaaliset suhteet	2025-2029

SUUNNITELMA IKÄÄNTYNEEN VÄESTÖN TUKEMISEKSI

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista ([28.12.2012/980](#)) 5 § mukaan kunnan on laadittava suunnitelma toimenpiteistään ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ([612/2021](#)) 6 §:n 3 momentissa tarkoitettua hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa. Lisäksi suunnitelmiin on sisällytettävä ikääntyneen väestön asumista koskevien tarpeiden ennakointi sekä niitä vastaavan asumisen kehittäminen.

Hausjärven kunnan suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi on tarkoitus edesauttaa ikääntyneiden, ja ikääntyvien kuntalaisten elämää ja elämänlaatua. Suomessa ikääntyneeksi lasketaan 65 vuotta täyttänyt eläkeiässä oleva ihminen.

Hausjärven kunnan suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi 2025-2029 löytyy hyvinvointisuunnitelman liitteistä.

Kuva: Eduardo Barrios, Unsplash

IKÄÄNTYNEET - TAVOITTEET JA TOIMENPITEET 2025-2029

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI	HYVINVOINNIN OSA-ALUE	TOTEUTUKSEN AIKATAULU
Turvallisen asumisen edistäminen	- Turvallisesta asumisesta viestiminen - Kunta järjestää teemaillan ikääntyneiden turvallisesta asumisesta	- Sotkanet 3959, 3957 & 699 - Teemailta järjestetty: kyllä / ei	Turvallisuus Terveys	2025-2029
Yksinäisyyden vähentäminen	- Liikuntatoimen yhteistyötahtuma Valkjärvellä omaishoitajien kanssa - Yhteiskävelyt jokaisessa taajamassa - Kohtaamispaikkatoiminnan lisääminen ja sen kehittäminen yhdessä järjestöjen kanssa jokaisessa taajamassa	- Yhteistyötahtuma omaishoitajien kanssa järjestetty: kyllä/ei - Järjestettyjen kohtaamispaikkatoimintojen määrä - Hyvinvointikysely: koettu yksinäisyys	Osallisuus Turvallisuus Henkilökohtainen toiminta ja työ	2025-2029
Esteettömyyden parantaminen	- Esteettömyyskävelyt Ryttylässä, Hikiällä ja Monnissa - Esteettömyyskävelyn tuloksena sovittujen muutosten tekeminen Oitissa	- Esteettömyyskävelyt toteutuneet: kyllä / ei - Oitin esteettömyyttä parantavat muutokset tehty: kyllä / ei - Hyvinvointikysely: kokemus esteettömyydestä	Turvallisuus Osallisuus	Esteettömyyskävelyt 2025-2026 Oitin muutostyöt 2025-2026

IKÄÄNTYNEET - TAVOITTEET JA TOIMENPITEET 2025-2029

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI	HYVINVOINNIN OSA-ALUE	TOTEUTUKSEN AIKATAULU
Yhteistyön lisääminen nuorten / koulujen ja ikäihmisten (yksiköiden) välillä	- Vierailut molemmin puolin, yhdessä tekeminen, esiintymiset, tapahtumat	- Järjestettyjen yhteistapahtumien määrä - Hyvinvointikysely: ikääntyneiden yksinäisyys	Sosiaaliset suhteet Henkilökohtainen toiminta ja työ	2025-2029
Kulkuyhteyksien parantaminen	- Hausjärven palvelulinjan kehittäminen	- Palvelulinjan ajettut reitit ovat lisääntyneet: kyllä / ei	Osallisuus Ympäristö Sosiaaliset suhteet Henkilökohtainen toiminta ja työ	2025-2029

EHTA - ETELÄ HÄMEEN TYÖLLISYYSALUE

Etelä-Hämeen työllisyysalue tarjoaa työvoimapalveluja, yrityspalveluja ja kotoutumispalveluja. EHTA palvelee työnhakijoita, yrittäjiä ja työnantajia sekä maahan muuttaneita. Tavoite on tuntea alueen työnhakijat ja paikalliset yrittäjät sekä kehittää palveluja tarvelähtöisesti. Tällä tuetaan Riihimäen seudun elinvoimaa ja kilpailukykyä.

TE-uudistuksen myötä kuntien tehtävä on edistää sekä maahan muuttaneiden työllistymistä että muuta kotoutumista.

Työllisyysalue neuvoo työnhakijoita työnhaussa ja välittää heille tietoa avoimista työpaikoista sekä edistää työnhakijoiden työllistymistä muun muassa ammatinvalinta- ja uraohjauksella sekä osaamiskartoituksilla. Tarjolla on myös valmennuksia ja koulutusmahdollisuuksia.

Lue lisää: www.ehtapalvelut.fi

Kuva: Jeriden Villegas, Unsplash

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ

Ehkäisevä päihdetyö on kunnan lakisääteistä toimintaa ja osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Sillä ehkäistään ja vähennetään alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden ja huumeiden käyttöä, ongelmallista rahapelaamista sekä niistä aiheutuvia haittoja.

Ehkäisevää päihdetyötä ohjaa laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä ([523/2015, EPT-laki](#)). Lain mukaan ehkäisevän päihdetyön on perustuttava päihteiden käytön ja siitä aiheutuvien haittojen seurantaan, käytettävissä olevaan tieteelliseen näyttöön ja hyviin käytäntöihin. Ehkäisevässä päihdetyössä tulee kiinnittää huomiota myös muille kuin päihteiden käyttäjille aiheutuviin haittoihin.

Kuva: Benjamin Balazs, Pixabay

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ

Kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimittää tehtävistä vastaavan toimielimen sekä edistää toimia eri hallinnonaloilla.

Toimielimen tehtävänä on:

1. huolehtia kunnan päihdeolojen seurannasta ja niitä koskevasta tiedotuksesta;
2. huolehtia siitä, että päihdehaittoja ja niiden vähentämistä koskevaa tietoa tarjotaan yksityisille henkilöille ja koko väestölle;
3. lisätä ja tukea päihdehaittoja ehkäisevien toimien osaamista kaikissa kunnan tehtävissä;
4. esittää ja edistää ehkäisevän päihdetyön toimia kunnan hallinnossa, erityisesti sivistys-, liikunta- ja nuorisotoimessa sekä elinkeinotoimessa;
5. huolehtia siitä, että 4 kohdassa tarkoitetut kunnan toimet sovitetaan yhteen poliisin, alkoholilain (28.12.2017/1102) ja tupakkalain (29.6.2016/549) noudattamisen valvonnan, elinkeinoelämän ja erityisesti ehkäisevään päihdetyöhön osallistuvien yleishyödyllisten yhteisöjen ehkäisevään päihdetyöhön kuuluvien ja sitä tukevien toimien kanssa.

Aluehallintovirastot ohjaavat toimialueensa ehkäisevää päihdetyötä, suunnittelevat ja kehittävät sitä yhteistyössä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa sekä tukevat kuntia ehkäisevän päihdetyön toteuttamisessa ja kehittämisessä. Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) johtaa ja Terveystieteiden tutkimuskeskus (THL) kehittää ja ohjaa ehkäisevää päihdetyötä koko maassa yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa. (Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelma, 2015.)

Kuva: Toan Nguyen, Pixabay

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN RAKENTEET

Hausjärven kunnassa ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava toimielin on sivistys- ja hyvinvointilautakunta.

Hausjärven kunnan ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö on hyvinvointisuunnittelija. [Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelman \(2015\)](#) mukaan yhdyshenkilö toimii kunnassa paikallisena ehkäisevän päihdetyön asiantuntijana, huolehtii yhteistyöstä ja ajankohtaisen informaation jakamisesta kuntapäätäjille ja kunnan eri toimialoille, tekee verkostotyötä eri toimijoiden kanssa ja toimii paikallisena kontaktina Riihimäen seudun, hyvinvointialueen, aluehallintoviraston ja THL:n kehittäjäverkoston välillä.

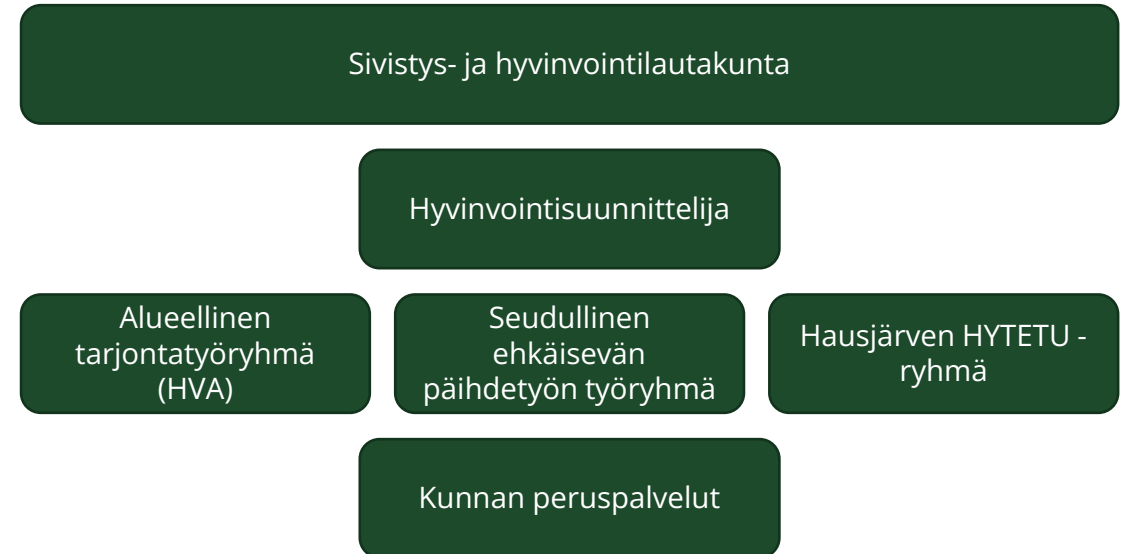
Hausjärvellä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden verkosto käsittelee kokouksissaan monialaisesti ehkäisevän päihdetyön asiat lakivelvoitteen mukaisesti.

Seudullista yhteistyötä ylläpitää seudullinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä, johon kuuluvat Riihimäen, Lopen ja Hausjärven ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilöt, hyvinvointialueen ehkäisevän päihdetyön koordinaattori ja Riihimäen kaupungin erityisnuorisotyöntekijä.

Hyvinvointialueen koordinoima alueellinen tarjontatyöryhmä on koottu alueen elinkeino- ja viranomaistoimijoista sekä kunnan edustajista. Työryhmä sopii yhdessä toimintatavoista, joilla alkoholin myynnin vastuullisuudesta huolehditaan alueella (THL).

Yhteistyön ja yhdyspintatyön kautta pyritään yhdessä kehittämään ehkäisevää päihdetyötä alueellisesti hyvinvointialueen palveluissa, seudullisesti Riihimäen seudulla sekä kunnan palveluissa.

Ehkäisevä päihdetyö raportoidaan osana kunnan vuosittaista hyvinvointiraporttia sekä laajempaa hyvinvointikertomusta, jotka ovat eri hallinnonalojen yhteistyössä laatimia asiakirjoja. Ehkäisevän päihdetyön tekeminen kunnassa kuuluu kaikille ja se on olennainen osa kunnan peruspalveluja niin varhaiskasvatuksessa, kouluissa, nuorisotyössä kuin liikuntapalveluissa.

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN KÄYTÄNNÖT

Lapsiperheet

Hausjärven kunnan varhaiskasvatus- ja turvallisuussuunnitelmaan kirjatun mukaisesti varhaiskasvatuksessa lasten kanssa käsitellään terveellisiä elämäntapoja, joihin kuuluvat liikunta, ruokailutottumukset ja itsestä huolehtimisen taidot. Lasten mahdollisiin kysymyksiin vastataan. Huoltajien kanssa otetaan puheeksi lasten kanssa esille tulleita huolenaiheita. Päiväkodin alue on savuton. Mikäli lapsen hakutilanteessa huoltajaa epäillään päihtyneeksi, lasta ei luovuteta hänelle. Jos huoltaja kuitenkin vie lapsen, otetaan yhteyttä poliisiin ja lastensuojeluun.

Koululaiset ja opiskelijat

Päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttöä ehkäistään kouluissa niin peruskoulun kuin lukion puolella erilaisten kampanjoiden, tapahtumien sekä oppitunneilla käytyjen tai kahdenkeskisten keskustelujen avulla. Erityisesti tapahtumat, joissa on ollut mukana kokemusasiantuntijoita, on todettu toimiviksi.

Koulun tavoitteena on ohjata oppilaita terveellisen elämäntavan piiriin. Tupakointiin sekä alkoholiin ja päihteiden käyttöön liittyviä terveydellisiä ja muita haittatekijöitä käydään läpi oppilaan kouluaikana erityisesti terveystiedossa. Koulu voi myös pyytää ulkopuolisia asiantuntijoita puhumaan oppilaille tupakan- ja päihteidenkäytön haitoista.

Kouluissa päihteiden käyttöön puututaan koulun järjestyssääntöjen mukaisesti. Koulujen järjestyssäännöt kieltävät tupakoinnin, nuuskaamiseen, päihteiden ja huumeiden käytön ja hallussapidon kouluaikana ja koulumatkoilla. Koulun järjestyssääntöjen rikkomisesta oppilaaseen voidaan kohdistaa kasvatusta tukevia toimenpiteitä.

Jos oppilas esiintyy koulussa päihtyneenä, huoltajille ilmoitetaan välittömästi. Koulu kutsuu tilanteessa paikalle poliisin ja tekee lastensuojeluilmoituksen. Oppilas odottaa poliisia rehtorin luona.

Jos koulussa herää epäily, että oppilaalla on mukana päihdyttäviä aineita, saatetaan oppilas rehtorin tai apulaisrehtorin luokse ja huoltaja kutsutaan paikalle. Opettaja tai rehtori voi tarkistaa oppilaan mukana olevat tavarat sekä vaatteet päällisin puolin. Opettaja tai rehtori takavarikoi päihteet ja ne luovutetaan huoltajalle tai poliisille. Oppilaan vastustaessa tarkistamista tai takavarikointia, tekee tämän poliisi. Oppilasta puhutellaan ja asiat kirjataan.

Säännöllisesti toteutettava valtakunnallinen kouluterveyskysely antaa tietoa sekä peruskoululaisten että toisen asteen opiskelijoiden päihdekäyttäytymisestä, rahapelaamisesta ja asenteista. Kysely toteutetaan joka toinen vuosi.

Nuorisotyö ja etsivä nuorisotyö

Nuorisotyö on ennaltaehkäisevää toimintaa, jossa päihteistä voidaan keskustella nuorten kanssa erilaisissa tilanteissa.

Hausjärven kunnan nuorisotoimen tehtävänä on tukea nuorten kasvua ja omaehtoista toimintaa, edistää nuorten hyvinvointia, osaamista, osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä vahvistaa nuoren itsenäistymistä. Kaikki toiminta on päihteetöntä.

Hausjärven seurakunnan nuorisotyö on avointa toimintaa kaikille nuorille aina 29 ikävuoteen asti. Tarkoituksena on tukea nuoria arkipäivän asioissa. Seurakunnan nuorisotyö on kristillistä kasvatustyötä. Toiminta on päihteetöntä.

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on tavoittaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työelämän ulkopuolella tai tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivän nuorisotyön asiakkaille tehdään alkukartoitus, jossa päihteidenkäytöstä kysytään automaattisesti. Tarvittaessa asiakas ohjataan eteenpäin päihdepalveluihin.

Työikäiset

Seurakunnan diakoniatyö etsii ja auttaa niitä ihmisiä, joilla on elämässään vaikeaa. Päihteiden käyttö on yksi asiakkaiden haasteista. Päihteidenkäyttöön liittyy pirstaleisuus ja se, että lähtökohtaisesti jokaisen lähipiiristä tai suvusta löytyy henkilöitä, joille päihteiden käyttö on ongelmallista.

Kaikki ikäryhmät

Kaikella vapaa-ajan toiminnalla on merkitystä kuntalaisten hyvinvoinnille ja omalta osaltaan sosiaalisten ongelmien vähentämiselle. Mielekäs tekeminen, osallisuuden kokemus ja jonkin toiminnan piiriin kiinnittyminen tukevat hyvinvointia ja ovat vaihtoehto päihteiden käytölle sekä rahapelaamiselle. Esimerkiksi kulttuuritapahtumat, kirjastot, liikuntapalvelut ja kansalaisopiston kurssitarrjonta tukevat omalta osaltaan kuntalaisten elämänhallintaa tarjoten sisältöä, sosiaalisia suhteita ja merkitystä vastapainona työelämälle ja muiden elämänalueiden haasteille. Merkittävä panos on myös kolmannen sektorin toimijoilla, jotka tarjoavat päihteetöntä tekemistä ja tavoittavat kuntalaisia kaikissa ikäryhmissä.

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN NYKYTILA

Hausjärven asukkaiden asenteita ja näkemyksiä alkoholiin, huumeisiin, tupakkaan ja rahapeleihin sekä mielipiteitä ja ideoita päihdehaittojen vähentämisen keinoista kartoitettiin alueellisella päihdetilannekyselyllä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa keväällä 2024. Vastaajia Hausjärvellä oli yhteensä 334, joista 187 oli nuoria.

Noin 40 % vastaajista oli sitä mieltä, että Hausjärvellä käytetään liikaa alkoholi-, tupakka-, nikotiinituotteita tai muita päihteitä.

25 % oli joutunut kadulla tai muulla julkisella paikalla päihtyneen henkilön ahdistelun tai häirinnän kohteeksi viimeisen 12 kuukauden aikana. Läheisen alkoholinkäytöstä huolta kantoi 30% vastaajista ja tupakka- tai nikotiinituotteiden käytöstä 22 %.

Huolestuttavaksi voidaan todeta tulos, jonka mukaan vastaajista lähes 80 % ei osaa sanoa saako Hausjärvellä apua helposti päihde- tai rahapeliongelmiin. Lähes 20 % mielestä apua ei saa helposti. 64 prosentille kunnan ehkäisevä päihdetyö ei ollut aiemmin tuttua.

Avoimissa vastauksissa huolta herätti erityisesti nuorten tupakointi ja sähkötupakan käyttö. Nuorille alkoholin ja nikotiinipussien välittämistä oli havainnut 17 % vastaajista. Yli 20 % vastaajista oli havainnut savukkeiden, nuuskan ja sähkösavukkeiden välittämistä nuorille.

2025 kouluterveyskyselyn tulokset tukevat ihmisten huolta nuorten tupakkatuotteiden käytöstä. Kyselyn mukaan hausjärveläisistä 4. ja 5. luokkalaisista tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja vähintään kerran käyttäneitä on selkeästi enemmän suhteessa koko maahan, hyvinvointialueeseen tai Riihimäen seutuun. Samoin hausjärveläisten 8. ja 9. luokkalaisten päivittäinen tupakan, sähkötupakan, nuuskan tai nikotiinipussien käyttö on yleisempää kuin koko maassa tai hyvinvointialueella.

4. ja 5. luokkalaisista 9 % on käyttänyt jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta vähintään kerran. Lähes sama määrä on käyttänyt sähkösavuketta vähintään kerran. Vielä vuonna 2019 molemmat tulokset olivat 5 prosentin luokkaa.

Yläkoululaisilla päihdetilastot ovat laskeneet vuodesta 2019 lukuun ottamatta tupakkatuotteiden käyttöä. Nikotiinipussien päivittäinen käyttö yleistyi neljä prosenttiyksikköä vuodesta 2023 (6%), mikä on huolestuttava suuntaus. Rahapelejä viikoittain pelaa noin 6 % vastaajista.

Alueellisen päihdetilannekyselyn mukaan 60 % mielestä Hausjärvellä käytetään liikaa sähkösavuketta ja 40 % mielestä tupakkaa. Kyselyn mukaan on myös hyvin yleistä, että koululaiset näkevät alaikäisten päihteiden käyttöä. Vastausten perusteella ammattilaiset voisivat kysyä vieläkin useammin alaikäisiltä päihteiden käytöstä. Hyvä asia on, että nuoret kuitenkin tietävät melko hyvin, mistä saa apua päihdeasioissa.

Nuorista 13 % oli huolissaan lähimmäisen alkoholin käytöstä ja 25 % lähimmäisen tupakka- tai nikotiinituotteiden käytöstä.

Avoimissa vastauksissa joka viides nuori peräänkuulutti aikuisten vastuuta ja toivoi aikuisilta tiukempaa puuttumista päihteiden käyttöön. Myös kodin vastuuta päihdehaittojen vähentämisessä korostettiin.

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN NYKYTILA

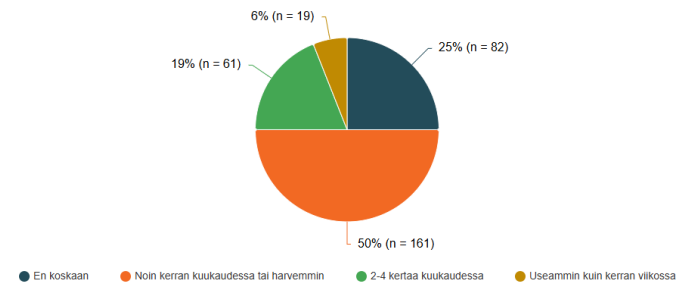
Hyvinvointikyselyssä kysyttiin lyhyesti myös vastaajien päihteiden käytöstä.

Vastaajat käyttivät päihteitä maltillisesti. Alkoholia kerran kuukaudessa tai harvemmin joi 75% vastaajista. Kaikissa kategorioissa yleisin alkoholiannosten määrä oli 1-2 annosta.

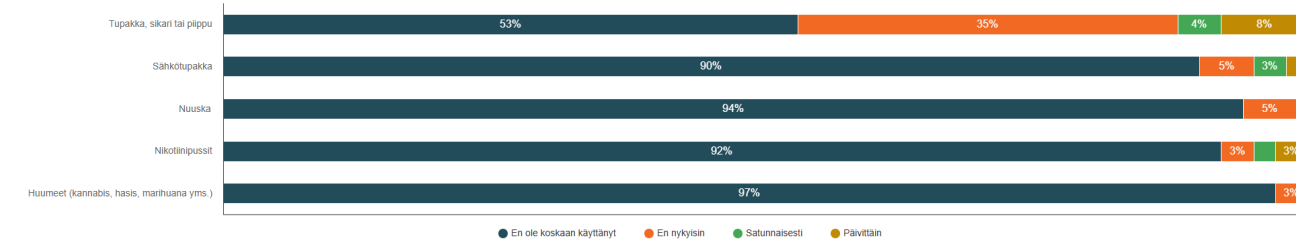
Tupakka, sikari tai piippu oli yleisin vastaajien käyttämä tupakkatuote. Sähkötupakan käyttö (5%) lisääntyi edellisestä kyselystä 4 prosenttiyksikköä. Vastaajista noin 1% käytti nuuskaa ja 0% huumeita. Edellisen kyselyn jälkeen yleistyneen nikotiinipussien käyttäjiä oli 4,7 prosenttia vastaajista.

Tulokset olivat pääsääntöisesti samanlaisia kuin vuonna 2023 tehdyssä kyselyssä.

Kuinka usein käytät alkoholia?
Vastaajien määrä: 323

Käytätkö seuraavia tuotteita?
Vastaajien määrä: 323

EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ – TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

TAVOITE	TOIMENPIDE	MITTARI	HYVINVOINNIN OSA-ALUE	TOTEUTUKSEN AIKATAULU
Nuorten päihteidenkäytön väheneminen	- Päihdevalistus ja -kasvatus moniammatillisena yhteistyönä - Nuorisotilojen päihdetoimintamalli	- Sotkanet: 4823, 4739, 4730, 289 - Nuorisotilojen päihdetoimintamalli tehty / ei tehty	Terveys	2025-2029
Ehkäisevää päihdetyötä myös ikäihmisille ja työikäisille	- Kartoitetaan tehokkaiksi todettuja toimintatapoja kohderyhmän tavoittamiseksi - Tiedottaminen, tapahtumat - Ehkäisevän päihdetyön huomioiminen kunnan suunnitelmissa	- Uusia ehkäisevän päihdetyön toimintamalleja on syntynyt / ei ole syntynyt. - Ehkäisevä päihdetyö huomioitu kunnan toimialojen suunnitelmissa; kyllä / ei	Terveys	2025-2029
Asiantuntija- ja kokemusasiantuntijavierailut	- Kouluissa ja ikäihmisille molemmille yksi tapahtuma vuodessa	- Yksi tapahtuma vuodessa toteutunut / ei toteutunut	Terveys	2025-2029
Eläkkeelle jäävien ja jääneiden hausjärveläisten huomioiminen	- Yksi tapahtuma vuodessa, jossa eri toimijoiden puheenvuoroja	- Tapahtuma toteutunut / ei toteutunut	Terveys Henkilökohtainen toiminta ja työ Sosiaaliset suhteet	2025-2029

HYVINVOINTISUUNNITELMAN KÄSITTELY TOIMIELIMISSÄ

8.10.2025 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

9.10.2025 Ympäristö- ja elinvoimalautakunta

21.10.2025 Tekninen lautakunta

17.11.2025 Kunnanhallitus

24.11.2025 Kunnanvaltuusto

25.11.2025

Kuva: Wesley Tingey, Unsplash